

Marosvásárhely főtere.

A román szuverénítás viszont azt jelentette, hogy az államhatalom azt teheti a kisebbségekkel, amit éppen jónak lát. A balkáni félműveltség s az önmagát ki nem élt román nemzeti türelmetlenség jellemzi egész végig a román kormányoknak az erdélyi magyarsággal szemben tanúsított magatartását. Az erdélyi ma-

gyarok képviselői védekeztek, minden sérelmet szóvátettek, de tiltakozásuk nem sokat használt. A magyar párt megpróbálkozott a paktumos politikával is. 1923 októberében Avarescu tábornok néppártjával megkötötték az akkoriban sokat elvetett csucsai paktumot. De ennek sem lett sok eredménye.

Dés látképe.

Románia 1880 óta volt független állam. A román tehát nem történelmi nemzet abban az értelemben, mint a magyar, hiszen állami léte még egy századot sem ért meg. Most ez a Románia egyszeriben meggyarapodott több mint 8 millió lélekkel, több mint 150.000 négyszögkilométernyi területtel. Nemzetiségi állam lett s a nemzetiségi államok kormányzása nem könnyű feladat.

Ehhez nagy gyakorlat, évszázadok folyamán kifejlődött készség szükséges. Az új Nagy-Románia, mint az elmúlt huszonkét esztendő története megmutatta, nem tudta kormányozni önmagát. Ha a román kormányok okosak, józanok, a román nemzetnek meg kellett volna becsülnie az 1,704.851 lélekszámú magyarságot és a németiséget is, amely Erdélyben 559.824 lelket számlált abban az időpontban, amikor a románság az uralmat átvette. A magyarság sosem vetette meg a román nyelvet. Az 1910-iki magyar statisztika szerint

az erdélyi magyarok 28 százaléka beszélt románul, ugyanakkor a románságnak csak 11,8 százaléka beszélt magyarul.

A magyarság szenvedései abban a pillanatban megkezdődtek, amikor román hadsereg betette a lábát. Apáthy Istvánt, a világhírű tudóst, Erdély kormánybiztosát, 1919 január 15-én letartóztatták, majd különböző hamis vádak alapján ötévi fegyházra ítélték. Apáthy letartóztatása után Erdély kormányzását maguk a románok vették át, s a magyarság megkezdte elkeseredett küzdelmét saját nyelvének, sőt létének fenntartásáért. Az erdélyi magyarok védekező módjai nem lehetnek agresszivek, hiszen egy kíméletlen, fanariota szellemű hatalommal állottak szemben. A küzdelem passzívításban nyilvánult, s abban, hogy ragaszkodtak tovább nyelvükhöz és kultúrájukhoz és meghoztak érte minden áldozatot. A románság érezte minden téren nyers erejét

